TARYBOS REKOMENDACIJA

2019 m. liepos 9 d.

dėl 2019 m. Bulgarijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Bulgarijos konvergencijos programos

(2019/C 301/02)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ([1]), ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2019 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. kovo 21 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Bulgarija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą.

([1]) OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
([2]) OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

(2) 2019 m. vasario 27 d. paskelbta 2019 m. Bulgarijai skirta ataskaita. Joje įvertinta Bulgarijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ([3]), veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Bulgarijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2019 m. vasario 27 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Bulgarijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma, esama ne tik silpnų grandžių finansų sektoriuje, bet ir didelio įsiskolinimo ir daug neveiksnių paskolų įmonių sektoriuje. Padaryta pažanga šalinant disbalanso priežastis, tačiau bus itin svarbu visapusiškai įgyvendinti ir stebėti neseniai pradėtas priežiūros ir valdymo reformas bankų ir ne bankų finansų įstaigų sektoriuose;

(3) 2019 m. balandžio 24 d. Bulgarija pateikė 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu.

(4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ([4]) 23 straipsnyje, Komisija, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimus, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

(5) šiuo metu Bulgarijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2019 m. konvergencijos programoje Vyriausybė siekia kad, pradedant nuo 2 % bendrojo vidaus produkto (BVP) nominalaus pertekliaus 2018 m., 2019 m. susidarytų 0,3 % BVP deficitas, o 2020 m. susidarytų 0,4 % BVP, 2021 m. – 0,2 % BVP ir 2022 m. – 0,1 % BVP perteklius. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu ([5]), vidutinės trukmės biudžeto tikslas, t. y. 1 % BVP struktūrinis deficitas, programos laikotarpiu ir toliau bus viršijamas. 2019 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP nuo 22,6 % BVP 2018 m. laipsniškai mažės iki 16,7 % 2022 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze numatoma, kad 2019 m. struktūrinis balansas pasieks 0,7 % BVP perteklių, o 2020 m. – 0,6 % BVP perteklių, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2019 m. ir 2020 m. Bulgarija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;

(6) mokestinės pajamos auga, mokestinių prievolių vykdymas gerėja ir vykdomos kelios iniciatyvos. Tačiau neatrodo, kad mokesčių surinkimas visur gerėtų vienodu tempu. Tai ypač pasakytina apie su darbo jėga susijusius mokesčius ir socialinio draudimo įmokas ir kai kurių kategorijų akcizus. Taip pat esama įrodymų, kad nedeklaruojamas darbas ir neteisėta prekyba degalais tebėra problema. Norint sumažinti vis dar didelę šešėlinę ekonomiką labai svarbu toliau stengtis gerinti mokesčių surinkimą ir imtis papildomų tikslinių priemonių problemoms konkrečiose mokesčių sistemos srityse spręsti;

(7) Vyriausybė ėmėsi veiksmų viešųjų išlaidų veiksmingumui didinti. Pasaulio bankas baigė įvairių viešųjų institucijų (ministerijų ir savivaldybių) išlaidų peržiūrą ir du bandomuosius tyrimus (vieną dėl viešosios tvarkos palaikymo bei gaisrų gesinimo, kitą – dėl atliekų tvarkymo), taip pat parengė būsimų Vyriausybės atliekamų peržiūrų vadovą. 2018 m. vidutinės trukmės fiskalinėje strategijoje Vyriausybė nustatė keletą veiklos rodiklių, pagal kuriuos vertinamas išlaidų įvairiose politikos srityse poveikis per tam tikrą laikotarpį ir kuriais remiamasi atliekant vertinimą ir biudžeto planavimą. Tikimasi, kad veiksmais, kurių bus imtasi pagal šias iniciatyvas, bus pagerinta viešųjų išlaidų kokybė, veiksmingumas ir skaidrumas, o kartu ir viešųjų gėrybių kiekis bei kokybė;

([3]) OL C 320, 2018 9 10, p. 7.

([4]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

([5]) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartines ir laikinąsias priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

(8) valstybės valdomos įmonių bendrasis valdymas yra prastas – tą didžia dalimi rodo ir jų ekonominės veiklos rezultatai. Valstybės valdomų įmonių bendrojo valdymo teisinės sistemos reforma vykdoma bendradarbiaujant su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) ir padedant Komisijos Paramos struktūrinėms reformoms tarnybai. Reforma siekiama pašalinti esamus trūkumus suderinant nacionalinės teisės aktus su EBPO parengtomis valstybės valdomų įmonių bendrojo valdymo gairėmis. Sistemos priėmimas ir veiksmingas įgyvendinimas užtikrins tęstinumą ir bus labai svarbūs reformos sėkmei;

(9) esant palankiai ekonominei aplinkai, vidutiniai bankų kapitalo ir likvidumo rodikliai pagerėjo. Be to, ne finansų bendrovių neveiksnių paskolų sumažėjo, tačiau jų tebėra daug. Antrinė neveiksnių paskolų rinka tapo dinamiškesnė. 2019 m. gegužės 30 d. BNB priėmė sprendimą, kuriuo įgyvendinamos EBI gairės dėl neveiksnių ir restruktūrizuotų pozicijų valdymo. Tolesnės priemonės, kurių imtasi po finansų sektoriaus peržiūrų, sustiprino bankų sektorių, tačiau tam tikras pažeidžiamumas išlieka. 2018 m. pateiktos naujos reguliavimo iniciatyvos apėmė didelėms pozicijoms taikomas taisykles, susijusių klientų nustatymo taisykles, anticiklinio kapitalo rezervo normos padidinimą ir paskolos gavėjams skirtų makroprudencinių priemonių taikymą. Kad būtų remiama patikima verslo praktika, labai svarbu imtis tolesnių veiksmų, susijusių su teisėkūros iniciatyvomis dėl susijusių šalių pozicijų, toliau dėti priežiūros pastangas riboti paskolas susijusioms šalims ir bausti už pažeidimus, susijusius su įkaitu. Bankų pertvarkymo sistemos stiprinimas yra dar viena numatyta priemonė, padėsianti didinti finansų sektoriaus atsparumą;

(10) užbaigus nemokumo reformą būtų galima sumažinti didelę negrąžintą privačiojo sektoriaus skolą ir vis dar didelę neveiksnių paskolų dalį. Dėl kai kurių trūkstamų elementų mažėja nemokumo sistemos efektyvumas ir rezultatyvumas, todėl nemokumo procesas vyksta lėtai ir brangiai kainuoja. Be to, nesant tinkamų stebėsenos priemonių negalima tinkamai išanalizuoti dabartinių ir naujų iki nemokumo paskelbimo taikomų ir nemokumo procedūrų ir nustatyti konkrečių kliūčių ar silpnų vietų. 2018 m. spalio mėn. Bulgarija paprašė Komisijos Paramos struktūrinėms reformoms tarnybos padėti jai paspartinti nemokumo sistemos reformą. Vykdant šį projektą nustatomos nemokumo sistemos spragos ir bus parengtas veiksmų planas joms pašalinti. Svarbu išlaikyti reformų tempą ir įgyvendinti būsimą veiksmų planą;

(11) 2018 m. ir vėliau 2019 m. gegužės mėn. Bulgarija priėmė teisės aktų pakeitimus ir siekia, kad Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 ([6]) (Ketvirtoji kovos su pinigų plovimu direktyva) būtų visiškai nuosekliai perkelta į nacionalinę teisę. Reikėtų skirti dėmesio veiksmingam šių priemonių įgyvendinimui. Valdžios institucijos dar nebaigė rengti nacionalinio rizikos vertinimo ir apie jį nepranešė; šis vertinimas yra tinkamos nacionalinės kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu politikos formavimo pagrindas. Be to, iš naujausių pokyčių bankų sektoriuje galima spręsti, kad reikia stiprinti tarptautinių finansinių sandorių nacionalinę priežiūrą ir užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos taikymo užtikrinimą. Reikia veiksmingiau mažinti korupcijos riziką, nes tai yra pirminis su pinigų plovimu susijęs nusikaltimas. Bulgarijos valdžios institucijos turės pasiekti konkrečių rezultatų ir sukauptą patirtį įtvirtinti galutiniuose sprendimuose aukšto lygio korupcijos bylose. Finansų tyrimas ir finansinių profilių sudarymas atliekami retai;

(12) reformuojama ne bankų finansų įstaigų priežiūra. 2017 m. rugsėjo mėn. Finansų priežiūros komisija, bendradarbiaudama su Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija, priėmė ne bankų finansų įstaigų priežiūros reformavimo veiksmų planą. Visapusiškas ir savalaikis veiksmų plano įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas padės užtikrinti tinkamą ne bankų finansų sektoriaus priežiūrą. Priimti antrinės teisės aktų pakeitimai, kuriais siekiama pagerinti vertinimo taisykles ir jų taikymą. Jų veiksmingas įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas padėtų išspręsti likusias anksčiau nustatytas vertinimo problemas. Galiausiai, grupės lygmens priežiūra tebekelia problemų, kai reikia užtikrinti tinkamą rizika grindžiamą draudimo priežiūrą;

([6]) 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73).

(13) automobilių draudimo sektoriuje esama pažeidžiamumo. Nustačius tiksliai apibrėžtas kompensavimo taisykles, teisėjams būtų lengviau laikytis labiau suderinto požiūrio priimant sprendimus atskirose bylose. Ilguoju laikotarpiu tokia metodika padėtų sumažinti išlaidas, kintamumą ir vairuotojų civilinės atsakomybės draudimo veiklos riziką. Sektoriaus tvarumui taip pat būtų naudingas patobulintas kainų nustatymas, kai atsižvelgiama į klientų vairavimo istoriją. Finansų priežiūros komisija pasiūlė nuolaidų dėl draudžiamųjų įvykių nebuvimo sistemą, dėl kurios dabar vyksta plataus masto vieši debatai. Galiausiai, kilo rimtų abejonių dėl žaliosios kortelės sistemos biuro likvidumo, visų pirma dėl to, kad vienas Bulgarijos draudikas neišmokėjo draudimo išmokų. Kad sistema būtų patikima ir efektyvi, reikia, kad visi jos nariai griežtai laikytųsi savo įsipareigojimų;

(14) labai trūksta investicijų į infrastruktūrą. Transporto infrastruktūros aprėptis ir kokybė pagerėjo, tačiau vis dar nesiekia Sąjungos vidurkio. Transeuropinis transporto tinklas Bulgarijoje dar neužbaigtas. Be to, per pastaruosius penkerius metus labai išaugo kelių transporto išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Reikia toliau plėtoti geležinkelių ir kelių ruožus, taip pat atitinkamas Europos geležinkelių eismo valdymo sistemas ir intelektines transporto sistemas. Bulgarijos miesto nuotekų surinkimo ir valymo rodikliai yra žemi, oro taršos lygis didelis, o į sąvartynus pristatomų komunalinių atliekų kiekis ir perdirbimo rodiklis yra gerokai žemesni už Sąjungos vidurkį. Būtinos investicijos, kuriomis būtų skatinamas tvarus vandens išteklių valdymas, efektyvus išteklių naudojimas ir perėjimas prie žiedinės ekonomikos. Be to, reikia didelių investicijų į energetikos ir klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos sritis. Didelis ekonomikos energijos suvartojimo intensyvumas ir lėta pažanga siekiant energijos vartojimo efektyvumo tikslų, visų pirma pastatų sektoriuje, stabdo šalies įmonių našumą ir konkurencingumą. Todėl reikia dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad naudojant tikslines investicijas pramonės, transporto ir pastatų sektoriuose būtų sutaupyta daug energijos. Didesnės investicijos į švarios energetikos infrastruktūrą (pvz., švarios ir mažo anglies dioksido kiekio energijos gamybą, jungtis ir pažangiuosius elektros energijos tinklus) atsižvelgiant į prioritetus, nustatytus Bulgarijos nacionalinio klimato ir energetikos srities plano projekte, padėtų dar labiau pagerinti bendrą ekonomikos konkurencingumą ir žmonių gyvenimo kokybę;

(15) nepaisant to, kad 2018 m. viešųjų mokslinių tyrimų biudžetas padidėjo, moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (MTTP) skiriamos išlaidos tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose tebėra labai mažos. Privačias investicijas į MTTP dažniausiai skiria didelės tarptautinės įmonės ir dauguma šių investicijų sutelkta sostinės regione. Lėtas reformų įgyvendinimas ir didelė mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų sistemos fragmentacija trukdo investicijomis į MTTP prisidėti prie našumo ir augimo. Daugelio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų rezultatai aukštos kokybės mokslinių tyrimų srityje vis dar prasti. Mokslo ir verslo ryšiai tebėra labai silpni, o žmogiškojo kapitalo pakankamumo MTTP sistemoje klausimas verčia labai susirūpinti. Klasteriai ir jų teikiamos galimybės Bulgarijoje yra nepakankamai išvystyti, nes dažnai jiems trūksta kritinės masės. Tolesnės reformos kartu su veiksmingu valdymu ir veiksmingesnėmis viešosiomis investicijomis gali maksimaliai padidinti poveikį našumui ir pagerinti ekonomikos konkurencingumą. Be to, šalies našumui yra labai svarbūs didėjantis įmonių skaitmeninimas ir naujų verslo modelių diegimas;

(16) viešojo administravimo ir e. valdžios reformos vis dar vyksta lėtai ir duoda nepakankamai gerų rezultatų, o verslo aplinka tebėra silpna. Nors patvirtinta nemažai reformų priemonių, jų praktinis įgyvendinimas vėluoja. Tarp pagrindinių investavimo kliūčių tebėra instituciniai trūkumai, reguliavimo neapibrėžtumas, korupcija ir nepakankama darbo jėgos pasiūla. Pagerinti viešojo sektoriaus valdymą padėtų didesnis skaidrumas, aiškesnės taisyklės ir ilgalaikė perspektyva. Dėl ribotų finansinių ir žmogiškųjų išteklių taip pat esama akivaizdžių produktų bandymų ir saugos srities trūkumų. Be to, nors didžioji dauguma į nacionalinę viešųjų pirkimų strategiją įtrauktų priemonių buvo priimtos, norint jas įgyvendinti reikia užtikrinti nuolatinę stebėseną, kontrolę ir vertinimą. Dažni tiesioginio sutarčių skyrimo atvejai ir didelis konkursų, kuriuose pateikiamas vienintelis pasiūlymas, skaičius kelia grėsmę sistemos skaidrumui ir veiksmingumui. Viešųjų pirkimų sektoriaus administraciniai gebėjimai – viena iš nuolatinių problemų, kaip ir viešųjų pirkėjų profesionalumo didinimas ir bendri pirkimai. Kadangi elektroninių viešųjų pirkimų diegimas smarkiai vėluoja, užkertamas kelias toliau didinti viešųjų pirkimų procedūrų skaidrumą ir efektyvumą;

(17) padėtis darbo rinkoje pagerėjo, tačiau spręstinų problemų liko. Užimtumas pasiekė aukščiausią lygį nuo Bulgarijos įstojimo į Sąjungą, o nedarbo lygis yra mažesnis už Sąjungos vidurkį. Nepaisant šių teigiamų pokyčių, kai kurioms grupėms, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos asmenims, jaunimui, romams ir neįgaliesiems, vis dar sunku rasti darbą. Įgyvendinamos konkrečios priemonės, kuriomis siekiama padėti ilgalaikiams bedarbiams, kurie 2018 m. sudarė 3 % ekonomiškai aktyvių gyventojų. Derinant veiksmingas ir ilgalaikes informavimo priemones, aktyvią darbo rinkos politiką ir integruotas užimtumo bei socialines paslaugas galėtų būti pagerintas palankių sąlygų neturinčių asmenų grupių įsidarbinamumas ir galimybės rasti darbą;

(18) dėl didėjančio kvalifikuotų darbuotojų trūkumo Bulgarijoje reikia didelių investicijų. Jaunimui būtų lengviau įsidarbinti, jei būtų pagerinta stažuočių ir pameistrystės programų kokybė ir veiksmingumas. Be to, įgyvendinant kvalifikacijos kėlimo ir keitimo priemones dalyvauja labai nedaug suaugusiųjų. Nepaisant priemonių, kurių imtasi siekiant skatinti skaitmeninių įgūdžių ugdymą, Bulgarijos pagrindinių skaitmeninių įgūdžių lygis tebėra vienas žemiausių Sąjungoje – 29 % žmonių turi pagrindinius skaitmeninius įgūdžius, palyginti su 57 % Sąjungos vidurkiu;

(19) nepaisant Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos dėl minimalaus darbo užmokesčio nustatymo ratifikavimo ir 2018 m. vykusių kelių derybų etapų, darbdavių ir profesinių sąjungų nuomonės dėl minimalaus darbo užmokesčio nustatymo kriterijų vis dar skiriasi. Reikia siekti didesnio sutarimo dėl objektyvaus ir skaidraus darbo užmokesčio nustatymo mechanizmo. Nors atrodo, kad socialiniai partneriai dažniau dalyvauja rengiant ir įgyvendinant politiką bei reformas, vis dar reikia nuolatos remti aktyvesnį socialinį dialogą;

(20) mokymosi rezultatai tebėra prasti ir vis dar labai priklauso nuo tėvų socialinio ir ekonominio statuso. Tai rodo, kad yra problemų, susijusių su švietimo ir mokymo sistemos kokybe ir įtraukumu. Bulgarija nepakankamai investuoja į švietimą, visų pirma į ikimokyklinį ir pradinį ugdymą, t. y. į dvi sritis, kurios yra itin svarbios, norint nuo ankstyvo amžiaus užtikrinti lygias galimybes. Kokybiškose ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros programose dalyvauja nedaug vaikų, ypač mažai romų ir vaikų iš kitų palankių sąlygų neturinčių asmenų grupių. Mokyklos nebaigusių asmenų skaičius tebėra didelis, o tai neigiamai atsiliepia galimybėms ateityje įsidarbinti ir darbo rinkos rezultatams. Profesinis rengimas ir mokymas vis dar nepakankamai atitinka darbo rinkos poreikius, o galimybių rinktis dualinį profesinį rengimą ir mokymą nėra pakankamai. Nors vykdomos kelios priemonės, reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrinti tokie aukštojo mokslo įstaigų absolventų įgūdžiai, kad kvalifikuotų darbuotojų trūkumo trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu problema būtų nuosekliai sprendžiama. Įgyvendinamos kelios priemonės, skirtos mokytojams perkvalifikuoti ir šios profesijos patrauklumui didinti. Tačiau reikia toliau tobulinti pradinio ir tęstinio mokytojų rengimo programas ir dėti pastangas siekiant pagerinti švietimo srities darbuotojų darbo sąlygas;

(21) Bulgarijoje tebėra didelė pajamų nelygybė ir skurdo arba socialinės atskirties rizika. Nors 2018 m. skurdo arba socialinės atskirties lygis mažėjo ir pasiekė 32,8 %, tačiau jis vis dar yra daug didesnis už Sąjungos vidurkį. Socialinio draudimo sistema neapima visų dirbančių asmenų, o socialinės apsaugos sistema nėra pakankamai išvystyta, kad būtų galima išspręsti svarbias socialines problemas. Tai lemia žemas socialinių išlaidų lygis, nevienodas socialinių paslaugų prieinamumas šalies teritorijoje ir ribotas mokesčių sistemos perskirstomasis poveikis. 2018 m. 20 % turtingiausių gyventojų pajamos buvo 7,7 karto didesnės už 20 % neturtingiausių gyventojų, ir tai tebėra vienas didžiausių skirtumų visoje Sąjungoje. Nepaisant kai kurių priemonių, minimalių pajamų adekvatumas ir aprėptis tebėra riboti, be to, vis dar nėra objektyvaus mechanizmo, kuris leistų reguliariai jas atnaujinti. Socialines paslaugas teikti trukdo tai, kad jos yra žemos kokybės ir trūksta integruoto požiūrio į aktyvią įtrauktį. Galimybės naudotis socialinėmis, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis tebėra nevienodos. Tai mažina jų gebėjimą teikti visapusišką paramą pažeidžiamiausioms grupėms, pavyzdžiui, romams, vaikams, pagyvenusiems žmonėms, neįgaliesiems ir kaimo gyventojams. Daliai gyventojų sunku gauti įperkamą būstą. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų skatinama aktyvi įtrauktis, pažeidžiamų grupių, įskaitant romus, socialinė ir ekonominė integracija, suteikiama daugiau galimybių naudotis kokybiškomis paslaugomis ir sprendžiama materialinio nepritekliaus problema;

(22) sveikatos priežiūros sektoriuje viešosios išlaidos tebėra nedidelės. Bulgarijos gyventojai turi ribotas galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis; tos galimybės yra ribotos dėl netolygaus ribotų išteklių paskirstymo ir menkos sveikatos draudimo aprėpties. Mokėjimai savo lėšomis yra dideli, nes jie turi kompensuoti žemą viešųjų išlaidų lygį. Tai, kad trūksta bendrosios praktikos gydytojų, trukdo teikti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas. Labai trūksta slaugytojų – jų skaičius vienam gyventojui yra vienas iš mažiausių Sąjungoje. Spartesnis ir veiksmingesnis nacionalinės sveikatos strategijos įgyvendinimas padėtų pašalinti šiuos trūkumus;

(23) pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Komisija toliau stebi teismų reformą ir kovą su korupcija bei organizuotu nusikalstamumu Bulgarijoje. Todėl šios sritys neįtraukiamos į Bulgarijai skirtas rekomendacijas, tačiau jos yra svarbios siekiant šalyje sukurti palankią verslo aplinką. 2018 m. lapkričio mėn. bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmo ataskaitoje pažymėta, kad Bulgarija toliau stengėsi reformuoti savo teismines institucijas ir šalinti kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu trūkumus, tačiau yra sričių, kuriose reikia dėti dar daugiau pastangų. Komisija tikisi pažangą dar kartą įvertinti 2019 m. rudens pradžioje;

(24) tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, visų pirma 2019 m. šaliai skirtos ataskaitos D priede nurodytose srityse, galėtų padėti pašalinti 2021–2027 m. Sąjungos fondų programavimas. Tai suteiktų Bulgarijai galimybę atsižvelgiant į regioninius skirtumus optimaliai panaudoti šiuos fondus nustatytuose sektoriuose. Kad šios investicijos būtų sėkmingos, svarbu stiprinti šalies administracinius gebėjimus valdyti šiuos fondus;

(25) per 2019 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Bulgarijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2019 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2019 m. konvergencijos programą, 2019 m. nacionalinę reformų programą, taip pat tolesnius veiksmus, kurių Bulgarija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai Bulgarijos fiskalinei ir socialinei bei ekonominei politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;

(26) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2019 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ([7]), kad Bulgarija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;

(27) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 2 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Bulgarijai 2019 m. ir 2020 m. imtis šių veiksmų:

1. Gerinti mokesčių surinkimą taikant tikslines priemones tokiose srityse kaip degalų ir darbo jėgos mokesčiai. Modernizuoti valstybės valdomų įmonių bendrąjį valdymą priimant ir įgyvendinant numatytus teisės aktus.

2. Užtikrinti bankų sektoriaus stabilumą stiprinant priežiūrą, skatinant tinkamą turto vertinimą, įskaitant banko garantiją, ir remiant antrinės neveiksnių paskolų rinkos veikimą. Užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos priežiūrą ir vykdymą. Stiprinti ne bankų finansų sektorių veiksmingai užtikrinant rizika grindžiamos priežiūros, neseniai priimtų vertinimo gairių ir grupės lygmens priežiūros vykdymo užtikrinimą. Įgyvendinti būsimą veiksmų planą, kuriuo siekiama pašalinti nemokumo sistemoje nustatytas spragas. Skatinti automobilių draudimo sektoriaus stabilumą sprendžiant rinkoje iškilusias problemas ir šalinant struktūrinius trūkumus.

3. Vykdant su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į mokslinius tyrimus ir inovacijas, transportą, ypač į jo tvarumą, vandens, atliekų tvarkymo ir energetikos infrastruktūrą ir energijos vartojimo efektyvumą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus ir gerinant verslo aplinką.

([7]) Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

4. Didinti galimybes įsidarbinti stiprinant įgūdžius, įskaitant skaitmeninius. Gerinti švietimo ir mokymo kokybę, tinkamumą darbo rinkos poreikiams tenkinti ir didinti jo įtraukumą, ypač romų ir kitų palankių sąlygų neturinčių asmenų grupių įtraukimą. Spręsti socialinės įtraukties problemą suteikiant daugiau galimybių naudotis integruotomis užimtumo ir socialinėmis paslaugomis ir gauti veiksmingesnę minimalių pajamų paramą. Gerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, be kita ko, mažinant mokėjimo savo lėšomis mastą ir sveikatos priežiūros specialistų trūkumą.

Priimta Briuselyje 2019 m. liepos 9 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. LINTILÄ